

УДК 159.9

Дарина Олександрівна ШУТКО,

курсант 2 курсу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Світлана Вячеславівна ХАРЧЕНКО,

професор кафедри педагогіки та психології

факультету № 3 Харківського національного

університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

В сучасному суспільстві розширюється глобальний інформаційний простір, постійно відбувається оновлення знань. При цьому, зміст інформації може носити деструктивний характер, негативно відображатись на житті окремої людини і громади в цілому. Тому актуальною є потреба у розвитку критичного мислення особистості, яке забезпечить ефективний аналіз, розуміння, оцінку та практичне суспільно корисне застосування інформації, яка надходить. Вміння своєчасно отримувати необхідну інформацію, аналізувати та узагальнювати, критично оцінювати та застосувати є необхідним для сучасної людини та особливо важливо для кваліфікованого виконання своїх обов'язків правниками і правоохоронцями.

Поняття «критичне мислення» використовується в спеціальній літературі понад 50 років. Критичне мислення – це підхід, за яким тексти розкладаються на складові частини і який розглядає, як вони досягають впливу на читачів, які мотиви тих, хто їх написав [1]. Воно дозволяє міркувати про свої власні думки і причини, які стоять за нашими точками зору. Ми розмірковуємо про те, яким чином ми прийшли до розв'язання проблем. Ці роздуми базуються на логіці та надійній достовірній інформації, яку ми збираємо з багатьох джерел. За Д. Халперн, критичне мислення відрізняється зваженістю, логічністю і цілеспрямованістю. Його відрізняє використання таких когнітивних навичок і стратегій, які збільшують імовірність отримання бажаного результату [3].

О. В. Тягло назвав критичне мислення «просунutoю сучасною логікою» [2]. На думку вченого, критичне мислення

може бути представлено як точний алгоритм, послідовність добре узгоджених інтелектуальних дій, майстерне виконання яких дозволить досягнути зазначеної вище мети.

Критичне мислення – це точний алгоритм, послідовність добре узгоджених інтелектуальних дій, майстерне виконання яких дозволить досягнути зазначеної вище мети. Алгоритм критичного мислення включає чотири основні фази: аналіз, розуміння, оцінку і, можливо, власне критику. Кожна з цих фаз реалізується через низку критичних питань і обґрунтованих відповідей на них. Сукупність критичних питань наведена нижче.

Фаза аналізу:

- У чому проблема і запропонований висновок?
- Які резони обґрунтовують висновок?
- Яка структура аргументу?

Фаза розуміння:

- Які поняття або судження незрозумілі?
- У чому полягають ціннісні припущення?
- У чому полягають дескриптивні припущення?
- Які умови прийнятності аргументу?

Фаза оцінки:

- Чи правильна проблема?
- Чи правильний висновок з проблеми?
- Чи є резони сильними?
- Чи правильно побудовані умовиводи?
- Чи є аргумент сильним?

Фаза критики:

- Які логічні помилки допущені?
- Чи можна усунути помилки і підсилити міркування?

Коли можна, то як?

На нашу думку, розвивати навички критичного мислення майбутнім правоохоронцям необхідно тому, що в професійній діяльності важливим є:

- уміння отримувати та використовувати інформацію (розуміти переваги та недоліки різних джерел, оцінювати достовірність та якість інформації, відрізняти факти від думок, визначати необ'єктивність інформації);
- здатність до оцінки власної участі (визначати права та обов'язки людини в конкретній ситуації, визначати наслідки, до яких можуть призвести власні вчинки та переконання, розглядати події та ситуації під різними кутами зору);

- здатність до прийняття рішень (обирати реалістичні альтернативи, оцінювати наслідки альтернативних рішень на основі визначеної мети та цінностей);
- уміння висловлювати обґрунтовані судження (визначати та розробляти критерії для висловлювання суджень про людей, ситуації тощо, розуміти, що інші можуть використовувати інші критерії в підході до проблеми);
- навички спілкування (добирати аргументи, що підтримують власну точку зору, передавати точки зору в письмовій та усній формі офіційним особам, ЗМІ тощо);
- здатність співпрацювати з іншими людьми для досягнення спільної мети (співпрацювати з державними установами, бути терпимим відносно інших точок зору, чітко викладати завдання та проблеми);
- уміння відстоювати інтереси (обирати доречну для конкретної ситуації стратегію, визначати та використовувати встановлені процедури розв'язання конфлікту).

Таким чином, критичне мислення сприяє упорядкуванню міркувань, усуває різні протиріччя, багатозначності та неясності в інформації, що покращує умови для конструктивної діяльності особистості, підвищує імунітет щодо різних видів маніпуляцій. Критичне мислення сприяє прояву пошукових здібностей. Загалом, аналіз, розуміння і критична оцінка власного міркування та міркувань інших людей сприяє підвищенню психологічної культури особистості, створює умови для подальшого її вдосконалення. Заходи з розвитку критичного мислення обов'язково необхідно використовувати у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання на практичних заняттях при викладанні різних дисциплін та різних позанавчальних заходах.

Список бібліографічних посилань

1. Стіл Дж., Мередит К., Темпл Ч. Читання, письмо та обговорення в контексті всіх навчальних дисциплін : посібник. Київ : Наук.-метод. центр розвитку критич. та образ. мислення «Інтелект», 1998 . 104 с.
2. Тягло О. Критичне мислення : навч. посіб. Харків : Основа, 2008. 187 с.
3. Халперн Д. Психология критического мышления. СПб. : Питер, 2000. 512 с

Одержано 24.11.2018

